

CİNAYETLER, DAYAKLAR VE CİNSEL SALDIRILAR ASLINDA CİNSEL TACİZ, CİNSİYETÇİ ŞAKALAR VE AYRIMCILIKLA BAŞLAYAN BİR SERİNİN SON HALKALARI. BU TÜR DAVRANIŞLAR; ROL MODELİ EKSİKLİĞİ VE GENEL DESTEK EKSİKLİĞİ İLE KUVVETLENİP GÜNLÜK AŞAĞILAMA VE HAKARETLERLE DEVAM EDEREK KADINLARA ŞU MESAJI VERİYOR: “SİZİN VE TÜRÜNÜZÜN BURALARDA İŞİ YOK.”

FEMİNİZM YALNIZCA KADIN DEĞİL ERKEK İÇİNDİR DE

Yrd. Doç. Dr. Mary LOU O'NEIL ŞİMŞEK

Khas öğretim üyesi

Feminizm, cinsiyetçiliğe, cinsiyetçi baskı ve sömürüye karşı bir harekettir. Bu tanım asıl sorun olarak cinsiyetçiliğe odaklanır.

Feminizm asıl olarak cinsiyetçilik üzerine oturan sistematik baskıya karşı olan ve kadın veya erkek hepimizi cinsiyetçi ve erkekleri kayıran düşüncelerden kurtulmaya cesaretlendiren bir harekettir.

Bizim ailede herkese anlatılan bir hikâye vardır. Annem bana hamileyken ona eğer kız çocuk doğurmazsa eve gelmemesi söylenmiş. Bu açıdan ben şanslı bir çocuktum. Kadına büyük saygı gösterip değer veren bir aileden geliyorum. Ailem kadınların güçlenmesine, okumasına, çalışmasına ya da istedikleri her ne ise o konuda başarılı olmasına destek veren bir aile idi. Sonunda evlendim ve yine kadınlara büyük değer veren bir Türk ailesinin içinde buldum kendimi; güçlü ve zeki, sesini çıkarmayı bilen ve hayatta kalmayı başaran kadınların olduğu.

Fakat pek çok kadın için durum böyle değil. 15-44 yaş arası kadınlar arasında şiddet sonucu ölümlerin sayısı, savaşlar ya da hastalıklar yüzünden ölenlerin toplamından fazla. Dünyadaki kadınların üçte

biri gibi büyük bir kısmı hayatlarının bir döneminde cinsel ya da fiziksel tacize uğruyor. Türkiye’de ise devletin açıkladığı resmi rakamlarda bu oran yüzde 42 seviyesinde. Son yıllarda öldürülen kadın sayısında artış gözlemleniyor. Sadece 2009 yılında 1000 kadın öldürüldü. Bu yıl ise artış eğilimi devam ediyor, hatta bu cinayetler gündüz gözüyle ve kamuya açık yerlerde gerçekleştiriliyor. Yılbaşından beri 20’nin üzerinde kadın öldürüldü.

“BEN FEMİNİSTİM” CÜMLESİ BİR KİMLİK İFADESİDİR VE FEMİNİZM İLE KİMLİK ARASINDA BİR ÖZDEŞLİK KURAR. FAKAT FEMİNİZM ASLINDA BİR KİMLİK DEĞİL, CİNSİYETÇİ YAKLAŞIMIN HER TÜRLÜSÜNÜ ORTADAN KALDIRMAYA YÖNELİK POLİTİK BİR TAVİRDİR. O HALDE FEMİNİZMİ POLİTİK BİR FİKİR OLARAK SAVUNAN HERKES KİMLİĞİNE BAKILMAKSİZİN FEMİNİST OLARAK KABUL EDİLEBİLİR. BUNA GÖRE, FEMİNİZM HERKES İÇİNDİR.

GERÇEKTE ERKEKLER ARASINDA SINIF, DİN, IRK, ETNİK GRUP, CİNSEL TERCİH VB. TEMELLİ SAYISIZ EŞİTSİZLİK VAR. KADINLARIN TAM OLARAK HANGİ GRUP ERKEKLE EŞİT OLMASINA ÇABALIYORUZ? AYRICA KADINLAR DA YEKPARE BİR GRUP DEĞİL. ERKEKLER ARASINDAKİ KATMANLAŞMANIN BİR BENZERİ KADINLARI DA BİRBİRİNDEN AYIRIYOR.

Cinayetler, dayaklar ve cinsel saldırılar aslında cinsel taciz, cinsiyetçi şakalar ve ayrımcılıkla başlayan bir serinin son halkaları. Bu tür davranışlar; rol modeli eksikliği ve genel destek eksikliği ile kuvvetlenip günlük aşağılama ve hakaretlerle devam ederek kadınlara şu mesajı veriyor: “Sizin ve türünüzün buralarda işi yok.” Aslında bütün bunların esasında kadınların erkekler kadar değerli olmadığı inancına dayanıyor. Nedense bizler güç, mantık hatta fikir bakımından eksik görülmüyoruz. Bir türlü yeterli olamıyoruz.

Feminizm kadınların insan olduğu fikrinden yola çıkmış ve insan olmak erkekler üzerinden tanımlandığından feminizm de erkeklerin sahip olduğu şeyleri kadınlara da sağlama girişimine yönelmiştir. Kadın-erkek eşitliğine odaklanmak sayısız kadının hayatını iyileştirmesine rağmen, bu yaklaşım birçok açıdan sorunlar yaratmıştır.

Bunların en başında, bu yaklaşımın ataerkillik ve cinsiyetçilik üzerine kurulmuş sistemi temelden değiştirmek yerine, varolan sistemi kadınların daha fazla hakka sahip olacağı şekilde yeniden şekillendirmeye çalışması gelir. İkinci olarak, kadın-erkek eşitliği yaklaşımı bütün erkeklerin birbirine eşit olduğunu ve bütün kadınların da temelde aynı olduğunu varsayar. Gerçekte erkekler arasında sınıf, din, ırk, etnik grup, cinsel tercih vb. temelli sayısız eşitsizlik var. Kadınların tam olarak hangi grup erkekle eşit olmasına çabalıyoruz? Ayrıca kadınlar da yekpare bir grup değil. Erkekler arasındaki katmanlaşmanın bir benzeri kadınları da birbirinden ayırıyor. Bütün kadınların ezildiğini iddia edebilecek bile aslında hepsi aynı şekilde ve aynı ölçüde dezavantajlı durumda değil.

Bell Hooks'un 2000 yılında yayınlanan 'Feminizm herkes içindir' adlı kitabına referansla alternatif bir tanım önermek istiyorum: “Feminizm, cinsiyetçiliğe, cinsiyetçi baskı ve sömürüye karşı bir harekettir”. Bu tanım asıl sorun olarak cinsiyetçiliğe odaklanır. Cinsiyetçilik; bir cinsin, bu durumda erkeğin, diğerine üstün olduğuna, özel ve kamusal hayatın her alanında baskın olması gerektiğine dair kurumsallaşmış bir inançtır. Cinsiyetçilik üzerine odaklanan bir feminizm tanımı onun sadece kadınları erkeklerle karşı karşıya getiren bir hareket olmadığını ortaya koyar. Feminizm asıl olarak cinsiyetçilik üzerine oturan sistematik baskıya karşı olan ve kadın veya erkek hepimizi cinsiyetçi ve erkekleri kayıran düşüncelerden kurtulmaya cesaretlendiren bir harekettir.

Feminizmin amacı cinsiyete dayalı baskıyı sona erdirmektir. Bu amacı benimseyen herkes feminist olabilir. Hooks'un da dediği gibi feminist olmakla feminizmi desteklemek arasında fark vardır. “Ben feministim” cümlesi bir kimlik ifadesidir ve feminizm ile kimlik arasında bir özdeşlik kurar. Fakat feminizm aslında bir kimlik değil, cinsiyetçi yaklaşımın her türlüünü ortadan kaldırmaya yönelik politik bir tavrıdır. O halde feminizmi politik bir fikir

olarak savunan herkes kimliğine bakılmaksızın feminist olarak kabul edilebilir. Buna göre, feminizm herkes içindir.

Buradaki düşman erkekler değil, cinsiyetçiliktir. Cinsiyet temelli baskıların kadınlar üzerinde yarattığı etkiler malum olsa da, aslında bu baskıların erkeklere de zarar verdiği unutulmamalı. Ataerkil düzenin cinsiyet sistemleri erkekliği hakimiyetle eşleştirmektedir. Erkek olmak çevrenizdeki kadınlar, çocuklar ya da sizden daha güçsüz erkekler üzerinde hükümler kurmanızı gerektirir. Size verilen bu cinsiyet rolü size güçlü, kontrollü ve duygularınızdan bağımsız olmanızı ve imtiyazlarınızı korumak için ne gerekirse yapmanızı emreder. Feminizm bir hareket olarak var olacaksa, cinsiyetçiliğin kadınlar kadar erkekler üzerindeki etkisini de hesaba katmalı. Bu erkeklerin de bu mücadeleye katılması anlamına gelir. Erkekler de kendi cinsiyetçi düşünce kalıplarından kurtulmalı ve toplumun onlara bahsettiği imtiyazlarından feragat edebilmeli.

İyi ama bunu yapabilecek erkekler nerede? Bu işe “dur” diyecek, “insanlık değerleriyle oynayan taraf olmaya devam edemeyiz” diyebilecek erkekler nerede? Bu insanların bazılarını tanıyorum, bir çoğu ise ortalarda görünmüyor. Erkeklere ihtiyacımız var. Unutulmasın ki kadınlarla dalga geçerek, onları aşağılayarak ya da sahip oldukları potansiyeli görmezden gelerek onları korumuş ya da onurlandırmış olmuyoruz. Kadınları korunmaya muhtaç, bağımlı ve dezavantajlı konumda tutmak, onlara duyulan bir saygının ifadesi sayılamaz.

Kadınlar da dahil herkes çok erken yaşlardan itibaren cinsiyetçi düşünce kalıplarına alışır. Kadınlara zayıf, aşağı ve erkekler kadar iyi olmadıkları öğretilir. Erkeklerin ilgisini çekmek ve onayını almak için birbirleriyle rekabet eder ve birbirlerine destek, saygı ve ilgi yerine korku, nefret ve kıskançlıkla bakmayı öğrenirler. Biz kadınlar olarak bu davranış kalıbından kurtulmalıyız. Diğer kadınları düşman olarak görmekten vazgeçmeliyiz. Aramızda sosyal sınıfı, eğitimi, yaşı ya da etnik kimliği sayesinde avantajlı ya da imtiyazlı olanlarının bu güçlerini sadece bu imtiyazları koruyacak şekilde değil, diğerlerinin de güçlenmesini sağlayacak şekilde kullanmayı öğrenmeleri gerek.

Ben cesur değil şanslı bir kadınıyım. Benim avantajım o ki çok sık cesur olmam gerekmedi. Asla hayatımı ya da toplumdaki yerimi kazanmak için savaş vermem gerekmedi. Aslında zaten bunu kimsenin yaşamaması gerekmemeli diye düşünüyorum. Bu hakkın cinsiyetine bakılmaksızın herkes için geçerli olacağı günlerin hayaliyle yaşıyorum. Feminizm işte bu hayali herkes için gerçeğe dönüştürmeyi amaçlayan bir harekettir. Feminizm cinsiyet temelli baskı ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak, bunun yerine tüm kadın ve erkeklerin istedikleri gibi olabildikleri, baskı görmeden özgürce yaşayabildikleri yeni bir sistem yaratmanın adıdır. İşte tam da bu yüzden feminizm herkes içindir.